

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 3470/2021
28.10.2022. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Катарине Манојловић Андрић, председника већа, Гордане Цакула и Јелене Ивановић, чланова већа, у парници из радног односа тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Милан С. Милосављевић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије – Министарство одбране, коју заступа Војно правобранилаштво, Београд, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1388/2020 од 10.11.2020. године, која је исправљена решењем Апелационог суда у Београду Гж1 1388/20 од 20.05.2021. године, у седници одржаној 28.10.2022. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 1388/2020 од 10.11.2020. године, која је исправљена решењем Апелационог суда у Београду Гж1 1388/20 од 20.05.2021. године и предмет враћа другостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 2170/19 од 20.11.2019. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца, па је обавезана тужена да тужиоцу на име накнаде материјалне штете за неискоришћене слободне сате исплати износ од 63.119,71 динар са законском затезном каматом почев од престанка професионалне војне службе дана 13.07.2016. године до коначне исплате, у року од 8 дана од дана пријема преписа пресуде. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 113.286,00 динара са законском затезном каматом почев од 20.11.2019. године као дана пресуђења до коначне исплате, у року од 8 дана од дана пријема преписа пресуде.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 1388/2020 од 10.11.2020. године, која је исправљена решењем тог суда Гж1 1388/20 од 20.05.2021. године, ставом првим изреке, преиначена је пресуда Првог основног суда у Београду П1 2170/19 од 20.11.2019. године, у ставу првом изреке, тако што је одбијен као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да му на име накнаде материјалне штете за неискоришћене слободне сате исплати износ од 63.119,71 динар са законском затезном каматом почев од престанка професионалне војне службе дана 13.07.2016. године до коначне исплате. Ставом другим изреке, преиначено је решење из става другог изреке првостепене пресуде, тако што је одбијен као неоснован захтев тужиоца да се обавезе тужена да му накнади трошкове парничног поступка у износу од 113.286,00 динара са законском затезном каматом почев од 20.11.2019. године као дана пресуђења до коначне исплате. Ставом трећим изреке, обавезан је тужилац да

туженој накнади трошкове првостепеног поступка у износу од 6.000,00 динара. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужилац да туженој накнади трошкове другостепеног поступка у износу од 32.000,00 динара.

Против правноснажне другостепене пресуде, ревизију је благовремено, преко пуномоћника, изјавио тужилац на основу одредбе члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, због погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11, 49/13-УС, 74/13-УС, 55/14, 87/18 и 18/20) – у даљем тексту: ЗПП и утврдио да је ревизија тужиоца основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2) ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је на основу Уговора о раду број .. од 15.07.2013. године примљен у војну службу у својству професионалног војника, чин десетара, на три године од 15. јуна 2013. године до 14. јуна 2016. године, ради обављања дужности извиђача у ВП Решењем Војне поште ... број .. од 13.07.2016. године тужилац је разрешен професионалне војне службе истеком уговореног рока, са даном 13.07.2016. године. У потврди ВП ... од 13.07.2016. године констатовано је да је тужилац ангажован на основу наредбе, да није искористио годишњи одмор и прековремени рад, да је зарадио 272 радна сата и да није користио годишњи одмор за 2016. годину од 35 радних дана. Закључком ВП ... број .. од 19.12.2016. године одбачен је захтев тужиоца ради доношења решења за признање права на накнаду 272 сата прековременог рада и упућен је да свој захтев остварује у парничном поступку. Из исказа сведока ББ, који је радио у јединици у којој и тужилац од августа 2016. године, утврђено је да се у последње две године прави пресек и план прерасподеле у периоду од шест месеци, да сате нису могли да искористе, да је пракса код туженог да се доносе појединачна решења о претварању прековремених сати у слободне дане, али да се тада нису доносила таква решења. Из исказа тужиоца је утврђено да је од тужене тражио да користи годишњи одмор и прековремене сате, али да му није одобрено због недостатка људства, те да су решења о претварању прековремених сати у слободне дане доношена само када запослени жели да раскине уговор о раду, да се правио план коришћења прековремених сати, али да није поштован због мањка људи. На основу налаза вештака економско-финансијске струке утврђено је да материјална штета за 272 радна сата која нису искоришћена као слободни сати износи 63.191,71 динар.

На основу овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је применом одредби члана 98. и члана 13. тачка 3) Закона о војсци Србије („Службени гласник РС“, број 116/07, 88/09, 101/10 – др. закон, 88/15- одлука УС), члана 23. став 1. тачка 3) Уредбе о накнадама и другим примањима запослених у државним органима и изабраних односно постављених лица и члана 34. ст. 1. и 3. Правилника о платама и другим новчаним примањима професионалних припадника Војске Србије („Службени војни лист“, бр. 28/11, 28/1 и 31/15), нашао да тужена због недостатка људства није омогућила тужиоцу да искористи слободне дане који му припадају по основу прековременог рада и да није доказала да је тужиоцу исплаћена накнада која му у складу са Правилником припада, па је на основу члана 154. став 1. Закона о облигационим односима и члана 164. Закона о раду усвојио тужбени захтев тужиоца и досудио му накнаду у висини утврђеној вештачењем, са законском затезном каматом сходно чл. 277. и 324. Закона о облигационим односима.

Према становишту другостепеног суда, на правилно и потпуно утврђено чињенично стање првостепени суд је погрешно применио материјално право. Наиме, с обзиром да је тужилац професионални војник на служби у ВП ..., то се сагласно

одредбама члана 141. ст. 1, 2. и 3. Закона о Војсци Србије о спорном праву тужиоца на увећану зараду за прековремени рад одлучује у управном поступку пред надлежним војним органом. У конкретном случају тужилац је пропустио да против закључка ВП ... од 19.12.2016. године, којим је одбачен његов захтев за признавање права на накнаду за 272 сата прековременог рада, изјави жалбу, због чега је пропустио да заштиту оствари у управном поступку и управном спору. Тужилац, дакле, није предузео све потребне радње ради остваривања права на накнаду за прековремени рад. Како није постојала одлука управног органа којим је тужиоцу признато право на новчану накнаду, то у случају неисплате те накнаде нема незаконитог поступања органа тужене, а тужилац нема право на накнаду штете по члану 154. став 1. Закона о облигационим односима. С обзиром да се заштита појединачних права војних службеника и намештеника по Закону о Војсци обезбеђује у управном поступку и кроз контролу законитости коначних управних аката војних управних органа у управном спору, што је у конкретном случају изостало, неоснован је захтев тужиоца за исплату предметне накнаде.

По налажењу Врховног касационог суда, погрешно је у пресуди другостепеног суда примењено материјално право, услед чега је чињенично стање остало непотпуно утврђено.

Одредбом члана 34. Правилника о платама професионалних припадника Војске Србије („Службени војни лист“, број 28/11, 18/13 др. правилник, 15/14, 18/14 и 31/15) је прописано, поред осталог: да професионалном припаднику Војске Србије за сваки сат који по писаном налогу надлежног старешине ради дуже од пуног радног времена (прековремени рад) припада сат и по слободно (став 1); прековремени рад се тромесечно прерачунава у слободне сате које професионални припадник Војске Србије мора да искористи најкасније у року од шест месеци од протекла тромесечја у којем их је остварио (став 2); изузетно, професионалном припаднику Војске Србије који не може да искористи слободне сате због тога што природа послова радног места чешће захтева тако обиман прековремени рад, може да се исплати додатак за сваки сат прековременог рада који износи 26 % вредности радног сата плате, уз претходно прибављену сагласност министра одбране (став 3); професионалном припаднику Војске Србије који прековремено ради у случајевима прописаним чланом 83. ст. 1. и 2. Закона, не припада увећање из члана 31. и 32. овог правилника и из става 1. и 3. овог члана (став 4).

Одредбом члана 15. став 1. истог Правилника прописано је да официру, односно подофициру у радном односу на одређено време и професионалном војнику, због посебних услова под којима врши службу у Војсци Србије прописаних чланом 83. став 1. и 2. Закона о Војсци Србије, припада коефицијент за посебне услове службе у Војсци Србије у висини 20% основног коефицијента.

Рад дужи од пуног радног времена предвиђен је чланом 83. став 1. Закона о Војсци Србије („Службени гласник Републике Србије“, број 116/07 ... 10/15), као елеменат посебних услова под којима професионално војно лице (официр, подофицир и професионални војник) врши службу у Војсци Србије, због којих се утврђује коефицијент за обрачун плате који је за 20% до 50% већи од коефицијента утврђеног на основу положаја и чина, а у оквиру средстава за плате обезбеђених у буџету Републике Србије намењеним за финансирање одбране. Према ставу 2. тог члана, под радом дужим од пуног радног времена из става 1. истог члана сматра се рад у случају предузимања мера приправности, узбуне у јединици, односно установи, за време војних вежби, борбе против елементарних непогода, дежурства или сличне дужности у команди, јединици или установи Војске Србије, као и у приликама које захтевају да се продужи започети рад чије би обустављање или прекидање имало штетне последице за оперативну способност

команде, јединице односно установе, или би била нанета материјална штета, или угрожени животи и здравље војних лица и других грађана.

С обзиром да је захтев тужиоца за доношење решења о признавању права на накнаду за 272 сата прековременог рада у конкретном случају одбачен закључком ВП ... број .. од 19.12.2016. године због непостојања услова за покретање поступка и да према потврди исте Војне поште тужилац до 13.07.2016. године, када је разрешен професионалне војне службе, није искористио прековремени рад, а зарадио је укупно 272 сата, не може се прихватити закључак другостепеног суда да се о праву тужиоца на увећану зараду за прековремени рад одлучује у управном поступку пред надлежним војним органом, те да због непостојања одлуке управног органа којим је тужиоцу признато право на новчану накнаду, нема незаконитог поступања органа тужене у случају неисплате те накнаде.

Овакав закључак другостепеног суда последично је довео до непотпуно утврђеног чињеничног стања, имајући у виду да је тужилац у војној служби био у својству професионалног војника, за која лица је одредбама Закона о Војсци Србије и Правилника о платама професионалних припадника Војске Србије прописан посебан начин утврђивања коефицијента за обрачун плате, од кога зависи и право тужиоца на увећање зараде за прековремени рад.

Другостепени суд ће у поновном поступку, с обзиром да је раније у овом спору пресудом Гж1 303/19 од 19.04.2019. године укинуо пресуду Првог основног суда у Београду П1 1233/17 од 22.10.2018. године у делу у коме је одлучено о захтеву тужиоца за накнаду материјалне штете за неискоришћење сате прековременог рада, водећи рачуна о правном становишту Врховног касационог суда исказаном у овом решењу, правилном применом материјалног права донети на закону засновану одлуку о захтеву тужиоца, као и захтевима странака за накнаду трошкова поступка која зависи од исхода спора.

На основу свега наведеног, Врховни касациони суд је применом члана 416. став 2. ЗПП одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Катарина Манојловић Андрић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић